

Према томе, о престанку основне организације коопераната одлучују удружени земљорадници и радници основне организације коопераната а не само радници основне организације коопераната.

Основна организација коопераната има право да се издвоји из састава Комбината и да се организује као земљорадничка задруга пошто је земљорадничка задруга једини облик организовања земљорадника поред основне организације коопераната.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 919/89 од 16. II 1989).

Припремио мр Јездимир Мићковић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

Адаптација друштвеног стана

Радница је у предлогу за покретање поступка навела да је расподела средстава за решавање стамбеног питања доделом кредита извршена мимо реда првенства утврђеног ранг-листом. Предложила је да суд поништи одлуку Савета о додели кредита.

Основни суд удруженог рада у Београду је одлуком Ст. бр. 1699/87 од 24. маја 1988. године одбио стављени захтев раднице. Утврдио је да је кредит додељен раднику на првом месту ранг-листе. Радници — подносиоцу предлога, кредит није додељен јер ни она ни њен супруг нису носиоци станарског права на стану у друштвеној својини, те не испуњавају услове из члана 43. Правилника за доделу кредита.

Суд удруженог рада Србије је одлуком Сд. бр. 3542/88 од 19. октобра 1988. године одбио жалбу раднице и потврдио одлуку првостепеног суда. Пошао је од одредбе члана 13. став 1. тачка 1. и 2. Закона о финансирању стамбене изградње којом је предвиђено да се средства издвојена за финансирање стамбене изградње могу користити за давање зајма за изградњу, куповину и адаптацију станова и породичних стамбених зграда у својини или су-својини.

Према томе, средства издвојена за финансирање стамбене изградње не могу се користити за давање зајмова за побољшање услова становања у друштвеним становима. Основна школа та средства може, у смислу наведене одредбе Закона, користити за адаптацију станова у друштвеној својини, али у ту сврху не може давати зајмове.

Међутим, према одредби из члана 43. став 1. Правилника о решавању стамбених потреба, кредит се одобрава раднику ради изградње, проширења, адаптације и куповине стана или зграде која је у својини радника или у друштвеној својини. Према томе, самоуправним општим актом регулисани су одређени односи у додели кредита у супротности са законом.

Првостепени суд је дошао до закључка да је основно право релевантно питање за преушење ове самоуправне ствари, да ли би требало применити одредбу из члана 13. Закона о финансирању стамбене изградње или одредбе из члана 43. Правилника о решавању стамбених потреба. Самоуправним општим актом може се уредити одређени однос и изван димензија законског акта, који је јаче правне снаге. Самоуправни општи акт може да обухвати и уреди односе који нису уређени актом јаче правне снаге, али не може да регулише однос у супротности са законом. Стога је одлука Основне школе о додели кредита донета у складу са одредбама из члана 13. Закона о финансирању стамбене изградње.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду Стп. бр. 1699/87 од 24. маја 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије Сд. бр. 3542/88 од 19. октобра 1988. године).

Овлашћење Радничког савета у дисциплинском поступку

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да му је одлуком Дисциплинске комисије изречена мера јавне опомене због неквалитетног извршавања радних обавеза. Приговор на одлуку Дисциплинске комисије је уложио директор Организације. Раднички савет је преиначио првостепену одлуку и изрекао му дисциплинску меру распореда на друге послове у трајању од шест месеци. Предложио је да Суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и поништи одлуку Радничког савета.

Основни суд удруженог рада у Нишу је одлуком РО 214/88 од 11. 5. 1988. године усвојио захтев радника и поништио одлуку Радничког савета којом је преиначена одлука Дисциплинске комисије и раднику изречена дисциплинска мера распореда на друге послове у трајању од шест месеци. Првостепени суд је изнео становиште по коме Раднички савет није могао да поништи одлуку Дисциплинске комисије и да на основу чињеничног стања које је утврдила Дисциплинска комисија врши преквалификацију повреде радне дужности и изриче тежу меру. Првостепени суд се позвао на одредбу чл. 204. став 9. Закона о удруженом раду и чл. 50. став 1. Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности радника којима је прописано да Раднички савет може одлуку Дисциплинске комисије потврдити, преиначити или укинути. Стога је Раднички савет, уколико је сматрао основаним приговор директора, на одлуку Дисциплинске комисије укине и врати на поновно одлучивање. Да би Раднички савет могао да преиначи одлуку потребно је да је Дисциплинска комисија утврдила чињенично стање тачно и потпуно а да изречена мера није адекватна учињеној повреди. Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 4575/88 од 10. 11. 1988. године уважио жалбу Организације, преиначио првостепену одлуку и одбио захтев радника. Другостепени суд сматра да је погрешно становиште првостепеног суда да Раднички савет није имао овлашћења да изврши преквалификацију повреде радне обавезе и изрекне строжу дисциплинску меру од оне коју је изрекла Дисциплинска комисија. Према одредби чл. 51. Правилника прописано је да Раднички савет може уважити приговор, преиначити одлуку Дисциплинске комисије и донети одлуку, што је у конкретном случају по приговору директора и одлучено. Са ових разлога погрешно је првостепени суд применио материјално право када је нашао да Раднички савет није имао овлашћења да на основу чињеничног стања које је утврдила Дисциплинска комисија, врши преквалификацију повреде радне дужности и изрекне тежу меру. У току поступка пред Дисциплинском комисијом је утврђено да је радник на пословима магационера наплатио у више наврата веће износе од стварне цене коштања појединих производа, да за продату робу није издао рачун купцу, а у збирни рачун — отпремницу која му је служила за раздужење унео је име другог купца. Стога је правилном одлуком Радничког савета утврђено да радник није починио лакшу повреду радне обавезе из чл. 11. тач. 4. Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности већ тежу повреду радне обавезе из чл. 10. тач. 4. и 5. Правилника, за коју му је правилно изречена дисциплинска мера распореда на друге послове сагласно чл. 14. Правилника.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Нишу РО 214/88 го 11. 5. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО 4575/88 од 10. 11. 1988. године).

Одлука о избору по огласу

Радница је у предлогу за покретање поступка навела да се пријавила на оглас за послове и радне задатке референта транспорта. Пошто је Комисија за радне односе донела одлуку о избору кандидата, који по мишљењу раднице на испуњава тражене услове, уложила је приговор Радничком савету. Раднички савет је поништио одлуку Комисије за радне односе о избору кандидата, али је истом одлуком поништио и оглас за послове и радне задатке референта транспорта. Образложење за поништај огласа је да је донет предлог нове Организације, као и предлог послова од заједничког интереса у СОУП-у, те имајући у виду налог пословног савета СОУП-а о обустави пријема нових радника. Предложила је да

суд закаже расправу, изведе потребне доказе и донесе одлуку којом ће поништити одлуку Радничког савета о поништају расписаног огласа.

Основни суд удруженог рада у Београду одлуком РО 167/88 од 4. 3. 1988. године усвојио је захтев раднице и поништио одлуку Радничког савета у делу којим је поништен оглас за послове референта транспорта, као и у делу којим је одбијен приговор раднице на избор кандидата по огласу и обавезао Радну организацију да поново одлучи о пријему кандидата по наведеном огласу. Првостепени суд налази да Раднички савет није правилно поступио када је поништио оглас расписан за послове и радне задатке референта транспорта. Овај закључак изводи на основу чл. 124 Закона о удруженом раду којим је предвиђено да избор између кандидата који су се пријавили по огласу односно конкурс у врши Раднички савет или Комисија коју он именује, по поступку утврђеном у самоуправном општем акту у складу са Законом. Ако нико од кандидата не буде изабран расписује се нов конкурс, односно објављује нов оглас. Из напред наведеног првостепени суд изводи закључак да овлашћени орган Организације не мора да врши избор кандидата по конкурс или огласу, али у том случају је обавезан да распише нов конкурс или оглас.

Суд удруженог рада Србије је одлуком РО 3495/88 од 6. 10. 1988. године укинуо одлуку првостепеног суда и вратио на поновни поступак и одлучивање. Другостепени суд сматра да Основни суд није имао у виду да се оглас — конкурс расписује ради попуње упражњених послова и радних задатака предвиђених нормативним актима Организације. Према томе, по налазу Суда удруженог рада Србије, уколико пре коначности одлуке о избору кандидата дође из оправданих разлога до престанка потребе за попуњавање упражњених радних места, може донети одлуку да не бира ни једног од пријављених кандидата то је у складу са чл. 124 Закона о удруженом раду, уколико је престала потреба за попуњавањем упражњених радних места онда није дужна да расписује нови оглас — конкурс.

Радна организација је истицала да је оглас поништен из разлога што се врши реорганизација и трансформација СОУП-а, у чијем саставу је Радна организација која је расписала оглас, да ће се у том поступку вршити обједињавање неких служби на нивоу СОУП-а и да самим тим престаје потреба за извршиоцем на оглашеним пословима. Како првостепени суд наведене чињенице није утврдио то је првостепени суд укинуо одлуку да би суд у поновном поступку исте чињенице утврдио.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду РО 167/88 од 4. 3. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО 3495/88 од 6. 10. 1988. године).

Инвалиди рада и накнада личног дохотка

Група радника је у предлогу за покретање поступка навела да су коначним решењима Основне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника оглашени инвалидима III категорије и да остварују накнаду због мањег личног дохотка на другом послу код Самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања. Међутим, радници тврде да и поред тога што остварују накнаду личног дохотка код СИЗ-а постоји разлика између личног дохотка који остварују као инвалиди III категорије и личног дохотка који би остварили на пословима на којима су радили пре наступања инвалидности. Предложили су да Суд удруженог рада закаже расправу, изведе предложене доказе и обавезе солидарно Радну организацију и СИЗ пензијског и инвалидског осигурања радника да им исплати припадајућу разлику личног дохотка.

Основни суд удруженог рада у Зајечару одлуком Сд 1/88 од 3. 2. 1988. године одлучио је тако што је одбио захтеве оних радника код којих је инвалидност наступила као последица болести, усвојио захтеве радника код којих је инвалидност наступила као последица повреде на раду или професионалног обољења и обавезао Организацију да им исплати накнаду штете и утврдио да нема услова за вођење поступка по захтеву радника да суд солидарно обавезе и СИЗ пензијског и инвалидског осигурања на исплату разлике личног дохотка.

Суд удруженог рада Србије одлуком I Сд 1781/88 од 22. 12. 1988. године потврдио је одлуку првостепеног суда. У образложењу одлуке је навео да је у поступку пред првостепеним судом утврђено да је код свих радника из предлога инвалидност наступила пре 1. 7. 1983. године. Момент наступања инвалидности је од значаја утолико што је одредбом чл. 45 Закона о пензијском и инвалидском осигурању радника („Сл. гласник СРС“ бр. 13/83), који се примењује од 1. 7. 1983. године, предвиђено да инвалид рада сва права, међу којима и право на накнаду због мањег личног дохотка на другом одговарајућем послу, остварује у Основној односно Радној организацији. Према чл. 40. Закона о пензијском и инвалидском осигурању радника висина накнаде због мањег личног дохотка на другом одговарајућем послу утврђује се у висини разлике између валоризованог просечног личног дохотка који је радник остварио у календарској години која претходи години у којој је наступила инвалидност. Првостепени суд је утврдио да се радницима исплаћује накнада од стране Самоуправне интересне заједнице на наведени начин. Сваке године се на основу података Радне организације утврђује валоризација њиховог просечног личног дохотка и исплаћује разлика према личном дохотку који сваки поједини радник остварује на одговарајућем послу на који је распоређен. Код таквог стања ствари првостепени суд је правилно одбио захтеве радника код којих је инвалидност наступила због болести. Оно што овим радницима припада на основу Закона у целини остварују код надлежне Самоуправне интересне заједнице, а како Организација својим самоуправним општим актом није утврдила никакву посебну накнаду инвалидима, по основу солидарности то је правилно захтев ових радника одбијен.

Суд удруженог рада Србије налази да није основана жалба Организације у погледу признавања права на накнаду радницима код којих је инвалидност наступила због повреде на раду. Ови радници имају право на пуну накнаду штете коју трпе због тога што су распоређени на друге послове услед инвалидности која је наступила због повреде на раду. Значи, када се и поред примања одговарајуће накнаде од надлежне СИЗ пензијског и инвалидског осигурања код радника који су постали инвалиди рада због повреде на раду појављује одређена разлика личног дохотка, онда је Радна организација дужна да им ову разлику исплати.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Зајечару I Сг 1/88 од 3. 2. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије I Сг 1781/88 од 22. 12. 1988. године).

Слобода говора и повреда радне обавезе

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да му је одлуком Дисциплинске комисије Радне организације изречена мера престанка радног односа чије је извршење одложено за шест месеци. Предложио је да Суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и донесе одлуку којом ће поништити одлуку Дисциплинске комисије о изреченој мери.

Основни суд удруженог рада у Крагујевцу је одлуком РО 1169/88 од 2. 6. 1988. године усвојио захтев радника. Утврдио је да је против радника покренут дисциплински поступак за учињену тежу повреду радне дужности која се састоји у томе што је радник у свом приговору упућеном Радничком савету износио неистине о Радној организацији и појединим радницима и органима Радне организације, као и због тога што је одређеног дана напустио радно место и отишао ван зграде. Одлуком Дисциплинске комисије раднику је изречена дисциплинска мера престанка радног односа чије извршење је одложено на период од шест месеци. Првостепени суд се приликом одлучивања позвао на одредбу чл. 4 Закона о поступку са представкама и предлозима радних људи, по којој радни људи и грађани не могу бити позвани на одговорност због поднете представке осим ако тиме учине кривично дело. Како у конкретном случају нема правоснажне пресуде којом се радник оглашава кривим, то ни у дисциплинском поступку радник није могао бити оглашен одговорним за повреду радне обавезе која му је стављена на терет.

Суд удруженог рада Србије одлуком РО 3555/88 од 15. 9. 1988. године одбио је жалбу Организације и потврдио првостепену одлуку. Другостепени суд закључује да је Основни

суд правилно закључио да наведеним понашањем радник није учинио повреду радне обавезе из чл. 282 тач. 12 Правилника о радним односима и дисциплинској и материјалној одговорности радника, која се огледа у изношењу или преношењу вести о раду и стању у Радној организацији, пошто сваки радник има право да изнесе своје мишљење и да разложима увери друге раднике у правилност и истинитост свог мишљења. Право самоуправљања не може бити лично право ако не постоји слобода мисли или слобода говора. Самоуправљање и самоуправни социјализам траже развијање процеса мишљења и расправљања, претпоставља борбу мишљења и полемику. Разуме се без вређања, клеветања и нарушавања достојанства других. Уколико борба мишљења, расправа и полемика има за последицу дисциплинске мере, онда нема ни слободе мисли ни слободе говора. То уставно право не може раднику ускратити Основна организација, Изреченом дисциплинском мером, међутим, она то чини, па је правилно првостепени суд поступио када је поништио одлуку о изреченој дисциплинској мери.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Крај ујевцу РО 1169/88 од 2. 6. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО 3555/88 од 15. 9. 1988. године).

Припремила: *Рагмила Шаркић*

ОДЛУКЕ ОКРУЖНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

Накнада штете проузроковане изградњом вишеспратнице

Тужилац П. К. тражи накнаду штете насталу немогућношћу продирања природне светлости у његов стан изградњом вишеспратнице — стамбене зграде, јер се изградњом умањује вредност тужиоцевог стана у ул. В. С. бр. 15. у Београду, угрожава здравље корисника његовог стана пошто у његовом стану мора да гори светло.

Првостепени суд је утврдио да је решењем надлежног општинског органа од 9. јуна 1986. год. одобрено удруженим инвеститорима за изградњу стамбеног насеља „Дорћол“ коришћење изведених радова на изградњи објеката у ул. В. С. бр. 17, а по захтеву Завода за изградњу града Београда као заступника суинвеститора.

Тужилац накнаду штете тражи од тужених наведеног Завода и ОГП „7. јули“ из Београда, које је било и извођач радова.

У посебној парници коју је водио тужилац П. К. против наведених тужених правоснажном одлуком суда одбијен је његов тужбени захтев за уклањање зида новоградње у ул. В. С. бр. 17, а ради продирања природне светлости у стан тужиоца.

По сватању Окружног суда првостепени суд правилно је поступио када је одбио захтев за накнаду штете.

Зграда у ул. В. С. бр. 17 изграђена је према одобрењу надлежног органа и одобрена је њена употреба. При изградњи зграде тужени Завод је иступао у име и за рачун инвеститора, а тужено ОГП као извођач па су према тужиоцу могли бити одговорни само под условима из члана 207. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78), односно да су му при извођењу радова непосредно проузроковали штету (недовољним обезбеђењем објекта у коме се налази стан тужиоца, непажњом при извођењу радова и слично). Међутим, накнада се не тражи по том основу.

Извођач радова у конкретном случају радове је изводио на основу техничке документације израђене од стране организације овлашћене и регистроване за израду такве документације.

Како је зграда подигнута у свему према грађевинској дозволи и одобрена употреба исте, то тужиоцу и не припада право за накнаду штете коју је евентуално претрпео тако што је због подизања нове зграде напосредно уз зграду у којој се налази стан тужиоца, спречено, односно смањено продирање светлости и ваздуха у тужиоцев стан. Стога тужилац неосновано указује на неправилност побијане пресуде позивајући се на одредбе члана 154, 158, 185. и 206. Закона о облигационим односима.

(Пресуда Окружног суда у Београду, Гж. бр. 3434/88, од 21. јуна 1988. г.)